

เรื่องเล่าจากเพื่อน แหลมสัก รวมพลังซ่อมสร้างบ้าน 3 วันเสร็จ 7 วันอยู่ รูปธรรมการพัฒนาที่อยู่อาศัยป่าชายเลน

ครอบครัวอยู่อาศัยที่นี้มาตั้งแต่รุ่นปู่มีอาชีพที่ประมงพื้นบ้านมาตลอด ตัวเองก็เกิดที่นี่ ตอนนี้อายุ 60 ปีแล้ว หากนับถึงรุ่นปู่ก็อยู่กันมานานไม่ต่ำกว่า 100 ปีแล้ว บ้านเรือนก็ผุพังทรุดโทรม บางครอบครัวมีลูกมีหลานจะขยายต่อเติมบ้านใหม่ก็ไม่ได้ เพราะเจ้าหน้าที่บอกว่าผิดกฎหมาย เป็นที่ดินบุกรุก แต่เมื่อรัฐบาลมีนโยบายแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่คนอยู่อาศัย ทำให้ชาวบ้านมีความสบายใจ เพราะจะได้อยู่อาศัยอย่างถูกต้อง ชาวบ้านซ่อมแซมหรือสร้างบ้านได้

ก๊อเจม คีเคช
ผู้นำชุมชนแหลมทอ

ในพื้นที่ภาคใต้ของเราจะมีชุมชนประมงพื้นบ้านที่ตั้งอยู่ในเขตป่าชายเลนเป็นจำนวนมาก ชุมชนเหล่านี้เป็นชุมชนประมงดั้งเดิมที่ปลูกสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัย ทำมาหากินกับทะเลมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ บางชุมชนมีอายุยาวนานกว่า 100 ปี สภาพบ้านเรือนส่วนใหญ่ทรุดโทรม ผุพัง เพราะปลูกสร้างมานาน แต่ไม่ได้รับการซ่อมแซมปรับปรุงให้มั่นคงแข็งแรง เพราะติดขัดข้อกฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากทางราชการถือว่าเป็นชุมชนบุกรุก จึงห้ามทำการซ่อมแซมหรือต่อเติมบ้าน เพราะเกรงว่าจะเป็นกรขยายพื้นที่บุกรุกเพิ่มเติม แต่หลังจากที่คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ได้มีนโยบายให้ชุมชนในพื้นที่ป่าชายเลน ซึ่งอยู่อาศัยมาก่อนปี 2534 ขออนุญาตอยู่อาศัยได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายพอช. จึงมีโครงการสนับสนุนการซ่อมสร้างบ้านเรือนให้มั่นคงแข็งแรงปลอดภัยในการอยู่อาศัย ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมให้ชุมชนร่วมกันอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำและชายฝั่ง ภายใต้โครงการ “บ้านมั่นคงชนบท” ตั้งแต่ปี 2561 เป็นต้นมา

พอช.สนับสนุน

การซ่อมสร้างบ้าน
ครัวเรือนละไม่เกิน
40,000
บาท

สาธารณูปโภคส่วนกลาง
ครัวเรือนละ
22,000
บาท

ทางเดิน
ประปา
ไฟฟ้า
การบริหารจัดการ

การซ่อมสร้างบ้าน

ประสานงาน พอช.
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ชาวบ้านลงแรง

ดูแลการก่อสร้าง

ช่างชุมชนจิตอาสา
จากจังหวัดต่าง ๆ

ควบคุมดูแลการใช้จ่าย
ค่าวัสดุ/ค่าแรง

**คณะกรรมการชุมชน
บริหาร/จัดการ**

เทศบาลตำบลแหลมสัก อยู่ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ มี 3 ชุมชน คือ ชุมชนทรายทอง ชุมชนแหลมทอง และชุมชนทับตะวัน โดย พอช. เข้ามาสนับสนุนให้รวมกลุ่มกันแก้ปัญหา ตั้งแต่ปี 2559 มีการตั้งคณะทำงานที่มาจากชาวบ้าน การสำรวจข้อมูลพื้นฐานชุมชน แล้วจึงมาร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน โดยการซ่อมบ้านจะใช้วิธีลงแรงช่วยกัน ถ้าเป็นการซ่อมแซม จะใช้เวลาไม่เกิน 3 วัน แต่ถ้าต้องสร้างใหม่ต้องใช้ช่าง ช่างก็จะมาช่วยกันหรือคิดค่าแรงถูก ๆ ร่วมกับแรงชาวบ้าน มีกองเสียบึงจากคนที่ทำงานช่างไม่เป็นมาเลี้ยงดู นอกจากนี้ยังมีช่างอาสาที่เป็นช่างชุมชนจากจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้หมื่นเวียนมาช่วยประมาณ 50 คน ซึ่งจะใช้เวลาสร้างไม่เกิน 7-10 วัน จึงเป็นที่มาของคำว่า “3 วันเสร็จ 7 วันอยู่”

การพัฒนาชุมชนของชาวแหลมสัก แบบไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ยังได้มีการร่วมสร้างบ้าน ให้ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน เช่น ผู้สูงอายุ คนพิการ ไม่มีรายได้ ไม่มีลูกหลานดูแลอีก 6 หลัง โดยใช้งบประมาณสนับสนุนจาก พอช. และชาวบ้านลงแรงช่วยกันสร้าง

หลังจากการมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงแล้ว ทางชุมชนยังมีแนวทางการอนุรักษ์ป่าชายเลน โดยช่วยกันดูแลรักษา ไม่บุกรุกเพิ่มเติม และยังมีมีการทำนาकारปูม้าและสาหร่ายฟางอุ้งน เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งอีกด้วย

นอกจากนี้ ชาวแหลมสักยังได้ตกลงกันที่จะช่วยเหลือผู้เดือดร้อนรายอื่นในอนาคตต่อ โดยการชำระคืนเงินที่ พอช. สนับสนุนมาให้แต่ละครอบครัวเข้ากองทุนที่อยู่อาศัยในอัตรา เดือนละ 100 บาทต่อเงินสนับสนุนที่ได้มา 10,000 บาท จนครบยอดเต็มที่ได้รับมา ทั้งนี้ เพื่อให้กองทุนเกิดความยั่งยืนเพื่อช่วยเหลือคนอื่นต่อไป และชาวชุมชนยังได้มีการออมเข้ากลุ่มออมทรัพย์ต่าง ๆ รวมเดือนละ 170 บาท เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อช่วยเหลือกันยามมีปัญหา เพื่อความยั่งยืนในชีวิต เพื่ออนาคตของลูกหลานและชุมชน

การแก้ไขปัญหาที่ดินที่อยู่อาศัยที่ชุมชนประมงแหลมสักนี้ จะเป็นตัวอย่างของความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคมกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนหน่วยงานในท้องถิ่น ทั้งระดับเทศบาล และระดับจังหวัด รวมทั้งบทบาทของ พอช. และขบวนองค์กรชุมชน ที่ได้ร่วมกันสร้างความมั่นคงในที่ดินทำกินและการอยู่อาศัยอย่างยั่งยืน ควบคู่ไปกับการดูแลอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของรัฐบาล ที่จะทำคนไทยทุกคน มีที่อยู่อาศัยถ้วนทั่ว และมีคุณภาพชีวิตที่ดีภายในปี 2579 โดยพอช. จะร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ และพี่น้องขบวนองค์กรชุมชนขยายผลไปสู่การแก้ไขปัญหาในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศต่อไป

ข้อมูลจากการสำรวจชุมชน

- ผู้เดือดร้อน 427 ครัวเรือน
อยู่ในเขตที่ดินป่าชายเลน 358 ครัวเรือน
ที่ดินกรมเจ้าท่า 65 ครัวเรือน
ที่ดินเอกชน 4 ครัวเรือน
- ที่อยู่อาศัยมีสภาพแออัดขาดทรุดโทรม
- มีปัญหาสิ่งแวดล้อม ขยะ น้ำเสีย ไม่มีระบบ
บำบัดจากครัวเรือน
- ปัญหาสาธารณสุข โภค ถนน สะพานชำรุด
 ฯลฯ

เงินออม 170 บาท/เดือน

30 บาท

ออมสวัสดิการ
ช่วยเหลือสมาชิก
เกิด แก่ เจ็บ ตาย

90 บาท

ออมเพื่อที่อยู่อาศัย
ปรับปรุงที่อยู่อาศัย
กู้ประกอบอาชีพได้ดอกเบี้ยต่ำ

20 บาท

กองทุนรักษาดิน รักษาบ้าน
ช่วยเหลือสมาชิกที่มีปัญหาการผ่อนชำระ
ป่วย ไม่มีรายได้ เสียชีวิต ฯลฯ

30 บาท

ออมสังกะ
สร้างวินัยการออม และให้กุ้ดอกเบี้ยต่ำ
เป็นทุนประกอบอาชีพ หรือแก้ปัญหาครอบครัว